

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної
діяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О. А. Лагоднюк
„_____” _____ 2019 р.

06-14-55

Національний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Theory of literature

спеціальність 061 «Журналістика»

Journalism

Рівне – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія літератури» для студентів, які навчаються за спеціальністю 061 «Журналістика» – Рівне: НУВГП, 2019. – 12 с.

Розробник: Галич Олександр Андрійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Протокол № 5 від «21 » грудня 2018 року

Завідувач кафедри державного управління,
документознавства та інформаційної діяльності

І. Л. Сазонець

«   » _____ 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 061 «Журналістика»

Протокол № _____ від _____ 2019 року

Голова науково-методичної комісії

В.М. Галич

Вступ

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Теорія літератури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Журналістика». Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних і практичних навичок із літературознавства.

Предмет перебуває у тісних зв'язках із такими навчальними дисциплінами і галузями знань: українська мова в засобах масової комунікації, історія української літератури, історія зарубіжної літератури, історія української журналістики.

Курс «Теорія літератури» вимагає цілеспрямованої праці над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених завдань. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

«Теорія літератури» – це навчальна дисципліна, що формує у студентів знання про специфіку художньої літератури і основні тенденції її розвитку. Перша частина цього предмету фокусується довкола історії літературознавства в країнах Європи, в Індії, Китаї та арабському світі. Друга частина розкриває проблеми розвитку літературного процесу, будови літературного твору, розвитку родів і жанрів, представлено напрями, школи, течії у світовому літературознавстві, приділено увагу проблемам віршування, аналізу та інтерпретації літературно-художнього тексту.

Вивчення дисципліни «Теорія літератури» допоможе підвищити рівень підготовки студентів спеціальності «Журналістика», розвивати їхні навички в аналізі журналістських текстів.

Ключові слова: літературознавство, теорія літератури, літературний твір, тема, ідея, сюжет, композиція, тропи, роди, жанри, віршування.

Abstract

"Theory of Literature" - is a discipline that forms students knowledge about the specifics of fiction and the main trends in its development. The first part of this subject focuses on the history of literary studies in Europe, India, China and the Arab world. The second part reveals the problems of the development of the literary process, the structure of the literary work, the development of genera and genres, directions, schools, trends in world literary studies, and attention to the problems of versification, analysis and interpretation of literary and artistic text.

Study of the discipline "Theory of Literature" will help to increase the level of preparation of students of the specialty "Journalism", to develop their skills in the analysis of journalistic texts.

Key words: literary theory, literature theory, literary work, theme, idea, plot, composition, tracks, genres, genres, verses.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	06 “Журналістика”	Нормативна	
Модулів – 1	Для студентів спеціальності 061 “Журналістика”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1 курс	
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		2-ий	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 Самостійної роботи студента – 7,5	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		26 год.	
		Самостійна робота	
		98 год.	
Вид контролю:			
		екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

– для денної форми навчання 36,6 % до 63,4 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Теорія літератури» є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей, узагальнення студентами систематизованих відомостей з теорії літератури, що включає в себе з'ясування специфіки художньої літератури, основних тенденцій її розвитку, вивчення літературного твору як основної одиниці мистецтва, поділу літератури на роди та жанри, специфіки розвитку літературного процесу в останні десятиліття, новітніх течій, шкіл, напрямів.

Для досягнення мети перед студентами постають **такі основні завдання:** удосконалити навички кваліфікованого літературознавчого аналізу художнього тексту; поглибити розуміння естетичної природи мистецтва, закономірностей розвитку літератури; формувати сприйняття літературних творів у їх системності та уведенні в контекст доби; розвивати естетичні смаки, відчуття краси поетичного слова.

Відповідно до освітньо-професійної програми з навчальної дисципліни «Теорія літератури» студент повинен уміти:

- володіти методологією сучасного літературознавства й застосовувати ці знання на практиці;
- аналізувати епічні, ліричні, драматургічні та ліро-епічні твори;
- визначати роди і жанри конкретних творів;
- використовувати знання з теорії літератури в практиці роботи журналіста;
- мати навички визначати тропи і фігури поетичного синтаксису;
- вміти віршувати.

Робоча програма містить повний перелік тем лекцій і практичних з курсу «Теорія літератури», які має опрацювати студент, списки рекомендованої літератури (основної та допоміжної). Курс передбачає 13 лекційних і 13 практичних занять для денної форми навчання. У програмі також подано теми та питання для самостійної роботи студентів.

Навчальна програма дисципліни «Теорія літератури» розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки бакалаврів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін. Літературознавство та лінгвістика. Літературознавство та інші наукові дисципліни. Основні літературознавчі дисципліни. Допоміжні літературознавчі дисципліни. Завдання курсу «Теорія літератури».

Тема 2. Літературознавство та естетика античності.

Біля джерел естетичної думки. Літературознавство стародавньої Греції. Погляди на літературу Платона та Аристотеля. Літературознавство стародавнього Риму. Початки літературознавства та естетики в стародавньому та середньовічному Китаї. Зародження літературознавства та естетики в стародавній та середньовічній Індії. Літературознавство і середньовіччя в Японії. Проблеми літературознавства в середні віки в Європі. Арабське літературознавство середніх віків.

Тема 3. Літературознавство доби Відродження.

Літературознавство та естетика італійського Відродження. “Поетика” Аристотеля та ренесансні праці з теорії літератури в Італії. Ренесансне літературознавство і інших країнах Європи..

Тема 4. Естетика бароко і класицизму.

Бароко. Рококо. Класицизм.

Тема 5. Літературознавство доби Просвітництва.

Становлення англійської науки про літературу. Сентименталізм. Французьке літературознавство XVIII століття. Просвітницькі ідеї в Німеччині. Особливості розвитку просвітницького літературознавства в Росії.

Тема 6. Зарубіжне літературознавство XIX століття.

Німецька класична філософія та її вплив на літературознавство. Зародження і розвиток романтизму. Літературознавчі напрями першої половини XIX ст. Реалізм. Основні напрями зарубіжного літературознавства другої половини XIX ст. Натуралізм.

Змістовий модуль 2.

Тема 7. Зарубіжне літературознавство XX століття.

Зарубіжне літературознавство кінця XIX – початку XX ст. Модернізм як провідний напрям XX ст. Фрейдизм. Феноменологія. Герменевтика. Структуралізм. Екзистенціалізм. Марксистське літературознавство.

Тема 8. Літературознавство кінця XX – початку XXI століть.

Постструктуралізм. Деконструктивізм. Феміністична критика. Постколоніальні дослідження. Постмодернізм. Постмодернізм. Мультикультуралізм. Рецептивна естетика.

Тема 9. Зародження і розвиток українського літературознавства.

Літературознавство доби Київської Русі. Особливості розвитку науки про літературу в XV – XVII століттях. Українські поетики XVIII ст. Українське літературознавство у XIX ст. Вітчизняне літературознавство доби революції та перших десятиліть радянської влади. Створення Інституту Тараса Шевченка. Українське літературознавство другої половини XX ст. на шляху до об'єктивності. Наука про літературу в еміграції та діаспорі. Літературознавство до незалежної України.

Тема 10. Літературний твір.

Зміст і форма. Тема та ідея. Сюжет і композиція. Компоненти сюжету. Мова художнього твору. Лексичні засоби. Тропи. Фігури. Фоніка.

Тема 11. Роди і жанри літератури.

Загальне поняття про роди та жанри. Метажанр. Епос та епічні жанри. Лірика та ліричні жанри. Драма і драматичні жанри. Ліро-епос та інші міжродові, метажанрові та суміжні утворення.

Тема 12. Віршування

Поняття про поезію та прозу. Античне віршування. Силабо-тонічна система віршування. Тонічне віршування. Строфіка. Сталі строфічні форми. Зорова поезія.

Тема 13. Аналіз та інтерпретація художнього твору.

Загальне поняття про аналіз. Різновиди аналізу. Поняття про інтерпретацію

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Денна форма			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін	12	2	2	8
Тема 2. Літературознавство та естетика античності	12	2	2	8
Тема 3. Літературознавство доби Відродження.	12	2	2	8
Тема 4. Естетика бароко і класицизму	12	2	2	8
Тема 5. Літературознавство доби Просвітництва	12	2	2	8
Тема 6. Зарубіжне літературознавство ХІХ століття	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1	72	12	12	48
Тема 7. Зарубіжне літературознавство ХХ століття.	11	2	2	7
Тема 8. Літературознавство кінця ХХ початку ХХІ століть.	11	2	2	7
Тема 9. Зародження і розвиток українського літературознавства.	11	2	2	7
Тема 10. Літературний твір	12	2	2	8
Тема 11. Роди і жанри літератури	11	2	2	7
Тема 12. Віршування	11	2	2	7
Тема 13. Аналіз та інтерпретація художнього твору	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 2	78	14	14	50
Усього годин	150	26	26	98

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1.	Літературознавство – одна з двох філологічних дисциплін	2
2.	Літературознавство та естетика стародавньої Індії та Китаю.	2
3.	Літературознавство доби Відродження	2

4.	Бароко, класицизм, рококо	2
5.	Літературознавство доби Просвітництва	2
6.	Зарубіжне літературознавство ХІХ століття	2
7.	Зарубіжне літературознавство ХХ століття.	2
8.	Літературознавство кінця ХХ – початку ХХІ століть	2
9.	Розвиток українського літературознавства ХХ – поч. ХХІ ст.	2
10.	Літературний твір: сюжет і композиція	2
11.	Роди і жанри літератури	2
12.	Силабо-тонічне віршування	2
13.	Аналіз та інтерпретація художнього твору	2
Всього		26

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:
40 годин – підготовка до аудиторних занять;
20 годин – підготовка до контрольних заходів;
38 годин – опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

6.1 Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1.	Літературознавство і лінгвістика	8
2.	Літературознавство античності	16
3.	Літературознавство доби Просвітництва	8
4.	Зародження науки про літературу в Україні	16
5.	Становлення українського літературознавства в ХІХ – ХХ ст.	16
6.	Літературно-художній твір	16
7.	Роди і жанри літератури	10
8.	Системи віршування	8
Всього		98

7. Методи навчання

Автор бере в основу викладання традиційну класифікацію методів навчання, що ґрунтується на зовнішніх і внутрішніх факторах процесу пізнання об'єктивної реальності та має у своїй основі логічно вмотивовані підходи: за джерелами отримання знань, особливостями логіко-мисленнєвої

діяльності, рівнем розумової активності.

За джерелом знань використовуються такі різновиди методів: словесні, наочні, практичні. Серед словесних методів провідне місце відводиться лекції, що в словесній формі розкриває сутність логічно пов'язаних наукових понять, явищ, процесів, які об'єднані загальною темою.

Ефективне вивчення «Теорії літератури» неможливе без широкого застосування наочних методів – демонстрації (який передбачає показ предметів і процесів у природі, динаміці), ілюстрації (за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення: світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У набутті практичних умінь значне місце відводиться вправам – методу навчання, сутність якого полягає в цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок. Різноманітність вправ (письмові, графічні, технічні, коментовані, пояснювальні, тренувальні), особливо творчого характеру, ігрової спрямованості позитивно впливають на підтримання інтересу до навчальної діяльності.

У процесі опанування дисципліною органічно використовуються «логічні» методи – аналіз, синтез, індукція, дедукція, традукція. Аналітичний метод передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. Для розуміння цілісності явища, процесу, сутності окремого поняття необхідно перейти до наступної логічної операції – синтезу, ґрунтується на мисленнєвому або практичному з'єднанні виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле. Синтез є органічним продовженням аналізу й може будуватися лише на його основі. Індуктивний метод – це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. Дедуктивний метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Традуктивний метод передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального, що важливо в цілісному сприйнятті предмета вивчення.

В організації самостійної розумової діяльності студентів передбачається використання таких ефективних методів навчання, як: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий і дослідницький.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед студентами проблемних завдань, розв'язуючи які, вони під керівництвом викладача активно засвоюють нові знання. Застосовуючи названі методи, необхідно дотримуватися таких основних вимог: формулювати пізнавальні завдання відповідно до змісту навчального матеріалу та фахових особливостей студентів; висувати

гіпотези, мобілізувати резерви знань та способів пізнання; включати студентів в активну пізнавальну діяльність; аналізувати й оцінювати результати навчальної праці.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації. Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати й схвалювати та стимулювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

8. Методи контролю

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних задач, тестування, перевірка письмових завдань.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота															Сума	
Змістовий модуль № 1							Змістовий модуль № 2							Підсумковий контроль		
T1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	M1	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	M2	40	100
3	3	3	3	3	3	10	3	3	3	3	3	3	4	10	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	задовільно
64–73	
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Національного університету водного господарства та природокористування / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/types/metods/>.

2. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Тернопільського Національного Економічного Університету / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/>.

3. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Ужгородського національного університету / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>.

11. Рекомендована література

Базова

1. Білоус П. В. Теорія літератури. К.: Академвидав, 2011. 328 с.
2. Галич Олександр, Назарець Віталій, Васильєв Євген. Теорія літератури. Вид. четверте, стереотип. К.: Либідь, 2008. 488 с.
3. Галич О. А. Історія літературознавства. К.: Либідь, 2013. 392 с.

4. Галич О. А. Вступ до літературознавства. Луганськ: Вид-во ДЗ “Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка”, 2010. 288 с.

5. Галич О. А. Вступ до літературознавства. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2010. 224 с.

Допоміжна

1. Бандура О. Теорія літератури: посібник для вчителя. К.: Рад. школа, 1969. 286 с.

2. Безпечний І. Теорія літератури. К.: Смолоскип, 2009. 388 с.

3. Волинський П. Основи теорії літератури. К.: Вища школа, 1967. 365 с.

4. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Загальне літературознавство. Рівне: РДПІ, 1997. 544 с.

5. Жирмунский В. Теория литературы. Поэтика. Стилистика. Ленинград: Наука, 1977. 405 с.

6. Качуровський І. Метрика: Підручник. К.: Либідь, 1994. 120 с.

7. Качуровський І. Фоніка: Підручник. К.: Либідь, 1994. 168 с.

8. Наєнко М. Історія українського літературознавства. К.: Академія, 2001. 359 с.

9. Пахаренко В. Основи теорії літератури. К.: Генеза, 2009. 296 с.

10. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. /За ред. М.Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 633 с.

11. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. К.: Київський університет, 2003. 448 с.

12. Фролова К. Цікаве літературознавство. К.: Рад. школа, 1991. 192 с.

13. Хализев В.Е. Теория литературы. М.: Высшая школа, 2002. 438 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

2. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.snu.edu.ua>.

3. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://libr.rv.ua/>.

4. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>.

5. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/>.

10. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.

11. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php.

